

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Decisiones Practicæ Casuum Conscientiæ Selectorum In Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Pars Altera Decisionum Practicarum Casuum Conscientiæ Selectorum In
Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim
Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Leonardelli, Bonaventura

Augustæ Vindelicorum ; Græcii, 1739

Casus VI. De juramento, contractibus, & præscriptione debiti indefinitè
contracti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41144

CASUS VI.

*De Juramento, contractibus, & præscriptione debiti
indefinitè contracti.*

MAuritiuſ Minoreniſ abſque Tutoriſ præſcitu ſub juramento promittit Titio centum aureos, ſi ejuſ indiſtriâ, & patrociniô Officiuſ aliquod à Magiſtratu civico obtinuerit. Paulo poſt operâ Mauritiuſ obtinet optatum Officiuſ, ſed promiſſam pecuniâ ſummam non perſolvit, paratuſ tradere, ſi peteretur. Poſt complureſ annuſ Titiuſ coram Mauritio mentionem facit factæ promiſſionis juratæ; Sed Mauritiuſ, prætenſo jam factæ præſcriptioniſ jure ſe nihil ampliùſ debère reſpondet, & idcirco nec ipſi Mauritio, nec, eo deficiente, ejuſ hæredibuſ quidquam perſolvit.

QUÆR. I. An juramentum firmet contractus jure positivo nullos, & invalidos, quibus adjicitur?

QUÆR. II. An & quando obligatio juramenti promiſſorü homini præſtiti tranſeat ad hæredes tam jurantiſ, ſeu promittentiſ, quàm Promiſſariü?

QUÆR. III. An à debitore præſcribi poſſit debitum indefinitè contractum?

39

AD I. Q. Notandum eſt, quæſtionem hæc non eſſe de illiſ actibuſ, pactiſ, & contractibuſ, qui à Jure naturali, aut poſitivo, vel à Lege Civili prohibentur, & irritantur principaliter ob bonum commune, vel qui turpitudinem continent, qualiſ v. g. eſt promiſſio jurata ſolvendi uſuras, aut

metu vel dolo extorta; ſed ſermonem duntaxat eſſe de illiſ actibuſ, & contractibuſ, qui à jure civili immediatè irritantur ob privatum ſubditorum bonum, qualeſ v. g. ſunt, quibuſ Mulier conſentit in alienationem fundi, vel alteriuſ rei dotaliſ; quibuſ filiaſ familiaſ, acceptâ dote, renuntiat hæreditati paternæ; quos Minor ſuper re-

F 2

bus

rebus suis in it sine autoritate Tutoris, & Judicis decreto, &c. Hoc notato,

- 40 Celebris est controversia, maximis DD. studiis agitata, an ejusmodi actus, & contractus dicto modo infirmi, & invalidi ita juramento confirmantur, & validi evadant, ut non solum nascatur obligatio Religionis erga DEum, quæ nascitur ex omni juramento valido, sed etiam inducatur insuper obligatio Justitiæ respectu hominis, sive Promissarii, ita ut huic acquiratur jus adversus promittentem, & promittens maneat obligatus ad servandum contractum, quantumvis adjectum juramentum à legitima potestate relaxetur. Ubi

Negativam sententiam, quod ejusmodi actus jure civili invalidi non confirmantur per adjectum juramentum, defendunt Jason in *Auth. sacramenta puerum C. si adversus vendit. n. 37.* Ant. Merenda *controv. l. 1. c. 1.* Pontius *l. 12. de Matr. cap. 7. n. 42. & 47.* Perez *C. de reb. credit. n. 8.* Wiefn. *hic n. 78.* Et hoc teste ex modernis alii non pauci & magni nominis DD. Ratio, quæ nituntur, hæc unica est, quia non potest ostendi, unde juramentum vim habeat confirmandi actus jure nullos, & invalidos; non enim hanc vim habet ex jure naturali, & ex natura sua, quia ex natura sua plus non exigat, quam ut jurans opere exequatur

id, quod juramento interposito promissit, ne DEi nomen assumptum sit in vanum, quæ est obligatio Religionis, & impleri potest, etiamsi contractus maneat in se invalidus, ut patet ex juramento, quod usurariis, aliisque contractibus injuriâ extortis adjectum est.

Neque hanc vim habet ex alicujus Juris dispositione; non ex juris civilis dispositione; quia in Jure civili nullus est textus, qui hanc vim juramento tribuat; imò contrarium potius eruitur ex *l. non dubium §. in fin. C. de Legib.* Ubi imperator prohibet apponere juramentum contractibus Lege reprobatis, & appositum irritat, & annullat. Non ex Jure Canonico; quia textus Juris Canonici in contrarium citari soliti vel loquuntur de Contractibus aliis validis, vel si de invalidis loquuntur, intelligendi sunt de obligatione Religionis; atque adeo manebit homo in possessione suæ libertatis, quamdiu de obligatione jure naturali, aut positivo introducta non constat, *arg. l. Arrianus 47. ff. de O & A.* Sententia hæc est valde probabilis, opposita tamen affirmativa communis est, ac probabilior, cum qua proin,

R. Contractus Jure civili invalidos ob utilitatem privatam, qui secundum se non sunt inhonesti, nec injustitiam continent ex parte recipientis, aut exigentis, per adjectum

jectum juramentum validum probabilius confirmari, fierique ex invalidis validos. Ita Gloss. in c. 2. de pact. v. *servari in 6.* Covar. in c. *quavis de pact. p. 2. §. 1. n. 26.* Imol. in c. *cum contingat 28. h. t.* Abb. *ibid. n. 8.* Lugo *D. 22. de Just. Sect. 8.* Gutier. de *Juram. p. 1. c. 40. n. 3.* Sanch. *l. 3. c. 12. n. 5. & 11.* Azor. *p. 1. c. 40. n. 3.* Laym. *l. 4. tr. 3. c. 8. n. 1.* Haunol. de *J. & J. tom. 5. tr. 8. n. 135.* Pirh. *hic, n. 132.* Gonz. *n. 11.* König. *n. 35.* Schmalzgr. *n. 86.* & apud hos alii quam plurimi.

Prob. 1. Quia Jura eos contractus, qui invalidati sunt ob utilitatem privatam, & secundum se non sunt inhonesti, dicunt esse omnino servandos, conceduntque actionem in foro externo: ergo per appositum juramentum validantur, quia actio fundatur in jure, quod quis habet adversus alium: atqui si non validarentur, non daretur jus, seu obligatio Justitiæ, sed tantum Religionis. Ant. prob. ex variis Juris textibus, & 1. ac præcipue ex *cap. cum contingat 28.* ubi mulier ex constitutione Innoc. III. jubetur servare juramentum sine vi et dolo spontè præstitum super alienatione rerum dotialium, quamvis consensus in hanc alienationem de Jure civili aliàs irritus sit, & nullus. Unde & Pontifex Bonifacius VIII. in c. *licet 2. h. t. in 6.* decernit, Judices sæculares, qui mulieres hujusmodi contra prædictas alienationes

audiunt, per locorum Ordinarios censurâ Ecclesiasticâ compellendos ad servandum Jus Canonicum de hoc introductum. Neque hoc Statutum de sola Religionis obligatione intelligi potest; quia vi citt. textus juramentum sine vi, & dolo præstitum aliam insuper, & majorem parit obligationem, quam si sit vi, vel dolo extortum, hoc ipso quòd etiam juramentum, in quo vis aut dolus intervenit, hanc Religionis obligationem inducat, & servandum sit, quoties sine dispendio salutis servari potest: ergo necesse est, ut Pontifex de alia loquatur obligatione, quam de obligatione Religionis, aliàs frustra adderetur in citt. c. hæc conditio si juramentum sine vi & dolo spontè sit præstitum; alia autem convenientius adstrui nequit, quam obligatio Justitiæ orta ex pacto per juramentum firmato. Quod

Conf. ex c. *quavis 2. de pact. in 6.* ubi idem Bonifacius constituit, pactum, quo filia renuntiat hæreditati paternæ, quamvis Jure Civili improbetur, si tamen juramento firmatum fuerit, observandum esse, utique non solum ex virtute Religionis; quia à Papa observandum dicitur non solum juramentum, ex quo obligatio Religionis nascitur; sed etiam ipsum pactum, ex quo obligatio Justitiæ inducitur, juramento nec vi, nec dolo præstito firmatum esse, & observandum.

F 3

Prob.

Prob. 2. ex Jure Civili, scilicet *Auth. sacramenta puberum C. si adversus vendit.* ubi Fridericus Imper. *Sacramenta puberum sponte facta super contractibus rerum suarum non retrahendis inviolabiliter custodiri jubet;* non autem essent inviolabiliter custodienda, si contractus Jure invalidus non confirmaretur, sed potius is, cui juramentum præstatur, cogendus necessariò esset, ut juramentum remitteret, quia esset præstitum in contractu nullo, & invalido, de qua tamen obligationis remissione Leges, & Canones nihil memorant, sed contrarium insinuant, ut patet ex dictis.

Prob. 3. ratione; quia si contractus juramento non confirmaretur, posset juramentum relaxari, & si non relaxaretur, etsi Jurans teneretur eam obligationem exsolvere, ad hæredes tamen jurantis obligatio contractus sic jurati non transiret, utpote quæ esset obligatio duntaxat Religionis, adeoque merè personalis; contrarium autem tenet receptissima DD. sententia teste Schmalzgr. n. 38. Ergo.

Conf. ex eo, quia ubi jura dicunt, quòd juramenta sint servanda in contractibus non validatis per adjectum juramentum, uti est contractus de solvenda usura, etsi dicant juramentum servandum esse ob virtutem Religionis, concedunt tamen repetitionem dati, ajuntque accipientem teneri ad re-

stitutionem; in præfatis verò contractibus, dicunt, eos omninò debere servari, nec locum esse repetitioni, & obligationi restituendi acceptum. ergo videntur jure supponere in his contractibus, tanquam validis pactis, jus alteri acquiri, non item in aliis contractibus manentibus invalidis.

Ex dictis patet responsio ad rationem fundamentalem oppositæ sententiæ, videlicet juramentum vim confirmandi contractus invalidos habere à jure positivo, quod in honorem sacramenti validam reddit promissionem, quæ aliàs sine juramento nulla esset, ut adeò confirmatio contractus invalidi, cui adjicitur juramentum, sic potius effectus Juris; dicitur tamen ea confirmatio ex juramento provenire; quia posito juramento, Jus ipsum in reverentiam ejusdem, sublata irritatione, hanc promissioni firmitatem concedit, quæ proinde cum sit distincta ab obligatione Religionis per juramentum aliàs introductæ, juramento relaxato, manet, & ad hæredes transit. Ita Bald. in *Auth. cit. n. 4.* Suarez tom. 2. de Relig. l. 2. de *Juram. c. 28.* Sanch. Palao, aliique supra relati. Ad legem *non dubium* cit. respondet Perez l. c. eam esse correctam per *Auth. sacramenta puberum* cit. alii ajunt eam loqui duntaxat de illis contractibus, qui Jure reprobati sunt eò, quòd contineant turpitudinem, ex parte accipientis, vel

vel qui cedunt in præjudicium tertii, quos utique juramentum non confirmat, hoc ipso, quod sit de re mala, & illicita; ut ergo juramentum confirmet contractum, requiritur 1. ut ipsum juramentum sit validum, 2. ut contractus confirmandus neque ex parte jurantis, neque ex parte illius, cui juratur, contineat turpitudinem contra jus naturale, vel Divinum, aut bonos mores.

3. ut nec juramentum, nec pactum, aut contractus, cui apponitur, directè, & principaliter cedat in præjudicium boni publici, vel in damnum tertii, ut supra insinuatum est.

- 43 Ad 2. Q. 1. memb. an juramentum promissorium homini præstitum transeat ad hæredes jurantis? Ratio dubitandi esse potest, quia si Testator juramentò promisit dotem puellæ pauperi, vel certam pecuniam in pauperes erogandam, defuncto Testatore, hæredes obligantur ad dotem dandam, vel talem pecuniam inter pauperes distribuendam; ergo obligatio juramenti non est merè personalis.
2. Si major pars capituli, vel communitatis sub juramento se obstrinxit ad aliquid præstandum, tenetur ad id etiam minor pars Capituli, vel Communitatis: ergo Verùm.

Dicendum est cum S. Th. 2. 2. q. 98. ad 4. Abb. in c. veritatis 14. h. 1.

Suarez l. 2. de juram. c. 31. n. 12.
Palao D. 2. p. 11. n. 1. Sanch. l. 3. Moral. c. 13. n. 1. Haun. Bonac. Laym. & communi aliorum, juramentum promissorium homini præstitum secundum propriam obligationem Religionis non transire ad hæredes, sed solum jurantem afficere. Ratio est. Quia obligatio juramenti ex propria virtute Religionis, & ex parte jurantis omninò personalis est, solumque jurantem afficit; sicut enim nemo jurat, nisi sua voluntate, ita nec obligatur juramento alterius, nisi in illud consentiat & consentiendo suum faciat. Atque adè ex vi juramenti neque hæredes jurantis nec Successor obligantur ad præstandum id, quod juramentò promissum fuit à Testatore, vel antecessore; quia obligatio propria juramenti cum auctore suo extinguitur. Siquidem juramentum non sit confirmatorium promissionis, sed per se stans; nam si defunctus promissionem homini factam, & acceptatam juramento firmavit; tunc quia duplicem obligationem contraxit, Religionis, & Justitiæ, extinctà per mortem ejus obligatione priore, seu Religionis, posterior, quæ est Justitiæ, transit ad hæredes; quia hæres succedit in omne jus defuncti, activè & passivè, l. ex contractibus 49. ff. de O. & A. Quod tamen intelligendum est de promissione valida, seu tali, quæ alteri, in cujus gratiam juratum est, jus contulerit. Unde ad ratio-

rationem dubitandi R. non teneri hæredes exequi juramentum erogandi in pauperes certam pecuniam, dotandi pauperem puellam, ædificandi Ecclesiam &c. ex vi juramenti, sed aliunde, ex dispositione scilicet utriusque Juris, quod non aliter permittit hæredem adire hæreditatem nisi, cum onere implendi, & exequendi Juramenta & vota realia defuncti, ut patet ex *c. licet 6. de vot. c. si hæredes 6. de testam. & ex l. si quis 2. ff. de pollicit.* Pariter non obligatur minor pars Capituli, Collegii, Communitatis ad servandum tale juramentum à majore parte præstitum vi juramenti, sed vi pacti, legis, vel consuetudinis, quia minor pars ex mutua quadam conventionione in re, quæ utilis est Reipubl. communitati, Capitulo &c. tenetur se conformare majori, & hujus suffragia, aut conventionem sequi. Unde si major pars Capituli, aut Communitatis se obstringeret juramento ad aliquid præstandum, quibusdam contradicentibus, vel non consentientibus, hi non obligarentur ex vi juramenti, & sub perjurii reatu.

44 Ad 2. memb. Q. 2. R. obligatio-
nem juramenti promissorii respectu ejus, cui juratum est, esse realem, & ad hæredes, vel successores transire illius, cui juramentum præstat, atque adeo, si Petrus v. g. juravit, se daturum Paulo equum, si Paulus ante equi traditio-

nem moriatur, obligari Petrum ad tradendum equum hæredibus Pauli ex vi juramenti Paulo præstiti. Ita Abb. in *c. veritatis n. 3. de juram. Covar. c. quamvis pactum p. 1. §. 7. n. 7. Suarez l. c. n. 14. Sanch. l. c. n. 6. Palao l. c. n. 3. Laym. l. 4. v. 3. c. 10. Haun. tom. 5. tr. 3. n. 861. aliique communiter. Prob. 1. ex l. si pactum, ff. de probat. ubi habetur, quod pactum, sive promissio tibi facta ad hæredes quoque extendatur, licet expressa mentio hæredis non fiat, quia, inquit, plerumque tam hæredibus nostris, quam nobismetipsis cavemus. Juramentum autem suscipit naturam, & conditiones promissionis, vel contractus, cui adjicitur: ergo etiam juramentum ad hæredes extenditur, qui proin id jus obtinent, quod ille obtinuit per juramentum, cui juratum est.*

2. Prob. ex *citt. c. veritatis 14.* ubi habetur, Vasallum, qui juravit Prælato fidelitatem, aut obedientiam, eandem etiam sine novo Juramento debere successoribus, quamvis eorum expressa mentio facta non fuerit, ut cum aliis docet Abbas n. 2. Quod tamen rursus intelligendum est, si Juramentum præstitum sit Prælato, ut Prælato, sine ratione Officii, & dignitatis, ut si dicat, promitto, & juro obedientiam Episcopo Augustano; quia dignitas, & Officium cum persona non extinguuntur, sed ad successores transit, *arg. c. si gratis*
se

se 5. de rescript. in 6. Porro licet necessarium non sit, ut cum alicui juratum est ratione Officii, & Dignitatis, Juramentum renovetur apud successorem ejusdem in Dignitate, & Officio; præcipitur tamen interdum renovatio Juramenti ad majorem solemnitatem & securitatem, ut notatur in *c. longinquitate* 12. q. 2.

45 Ad 3. Q. an debitum indefinitè contractum præscribi possit? Affirmativè respondent P. Schmier de *Præscript. c. 5. §. 1. à n. 22.* & P. Pichler, *hic n. 32. & 33.* cum Panormit. Bartol. Hostiens. & aliis. Rationem dant. 1. quia si solutioni nullum est præfixum certum tempus, tunc quamdiu Creditor non exigit debitum, tamdiu debitor non peccat non solvendo; quia prudenter existimat, se ante debiti exactiorem non esse obligatum ad solvendum; ergo absque peccato injustitiæ poterit tandem præscribere post lapsum temporis legitimi. 2. Quia possunt servitutes rusticæ præscribi ab eo, qui scit, se eas debere, si Dominus iis non utatur, v. g. possum præscribere contra eum, qui habet jus servitutis in meo fundo, si ipse hoc suo jure non utatur certo tempore ad præscriptionem requisito, etiam si sciam illum habere tale jus, & eò non uti &c. ut colligitur ex *l. sicut* 13. *C. de servitut.* ubi dicitur, *ut omnes servitutes (rusticæ) non utendo amittantur.* Ergo etiam poterit debitum præscribi, si Creditor illud non exigit, et si sciat se

R. P. Leonardelli, Soc. Jes.

debere. 3. Potest reus præscribere poenam, quam ex lege, vel sententia Judicis scit se debere ob commissum delictum ex *l. neque* 2. *c. de Veltig. & commiss.* ergo poterit & debitor præscribere debitum.

Sed contrarium tenendum est 46 cum Covar. *Reg. poffessor. p. 2. §. 11. n. 3.* Lug. *D. 7. de præscript. sect. 4. n. 49.* Molin. *tr. 2. D. 66. an. 1.* Palao *D. un. p. 22. §. 6.* Haunold. *tom. 1. tr. 5. c. 2. n. 191. & 193.* Felino in *c. fin. hic n. 3.* Imola *ibid. n. 24.* Viestn. *hic post n. 37. v. Infertur.* Schmalzgr. *hic n. 62.* Engel. Rath. Gail. & Mynf. (qui suam sententiam præjudiciis Cameræ firmant) aliisque.

Prob. 1. Qui sciens rem esse alienam, eam nihilominus possidere incipit, vel continuat, violat jus alterius, & est in malâ fide: ergo etiam qui scit jus alienum, & illi nunquam satisfacit, violat jus alienum, & est in mala fide. Sed

Dices, illa tantum scientia juris alieni obest bonæ fidei, quæ est conjuncta cum peccato injustitiæ: sed scientia juris alieni non est talis, quia debitor paratus est solvere, si debitum exigatur. Ergo.

R. tr. maj. n. min. rationem additam dist. Si sit paratus solvere quocumque demum tempore exigatur, tr. (nam si certum tempus constitutum non est, debitum solvendum est tempore, quod ex tacita intentione juxta morem Regionis ex consuetudine, & usu observari solet) si non sit paratus solvere quocum-

G

cun-

cunq̄ue demum tempore, quo debitum exigetur, n. Conditio hæc imbibita *si exigetur*, semper manet adimplenda ad libitum Creditoris, nec aliundè probari potest, quòd circa ejusmodi debita contracta conditio illa impleatur, aut tollatur per Juris dispositionem. Accedit, quòd ad præscribendum in tali casu requiretur animus recusandi aliquando solutionem, & sic inchoandi possessionem absolutam libertatis, qui animus jam esset peccaminosus, atque adeò ineptus ad inchoandam præscriptionem.

Prob. 2. vel talis debitor conscius sui debiti, suæque obligationis animum habet & voluntatem solvendi, vel non habet? si non habet, tunc hoc ipso non habet bonam fidem, sed peccat peccato injustitiæ. Si priùs, seu si habet animum solvendi, tunc hoc ipso non possidet jus non solvendi, seu libertatem à debito, quod vult solvere; sicque nunquam potest præscribere, vel ob defectum bonæ fidei, vel ob defectum possessionis civilis ad præscribendum requisitæ, quæ fit adminiculo juris, & animi, habendi scilicet id pro suo, quod præscribitur. Quod

Confirmatur à Lug. l.c. quia cum conscientia debiti non adest possessio bonæ fidei; nam sicut depositarius, aut commodatarius non possidet utiliter ad præscribendam rem, quia non habet animum possidendi ut suam, sic debitor non possidet suam libertatem à debito, quamdiu conscius est debiti; quia solùm habet quasi commodatam ad tempus

illam libertatem, & auferibilem ad libitum Creditoris, cum habeat animum solvendi. Quòd si dicas, eum habere animum quidem solvendi, sed duntaxat sub conditione, *Si & quando Creditor exiget*, tunc negatur, quòd unquam possit præscribi, quia semper manet obligatio solvendi, quamdiu manet potestas exigendi in Creditore, vel hæredibus illius, quibus deficientibus, deficient quidem obligatio, sed non vi præscriptionis, ut patet. Neque dicas eam potestatem exigendi in Creditore tolli per ipsum adventum temporis legitimi ad præscriptionem à Jure requisiti; nam hoc ipsum est in quæstione, & tibi restat probandum, quòd tunc ea potestas exigendi ex parte Creditoris cesset, & ex parte debitoris ea omnia adsint, quæ Jura requirunt in eo, cui beneficium præscriptionis concedunt. Unde

Prob. 3. Quando obligatio de Jure naturæ est certa, & deobligatio de jure positivo est incerta, & dubia, standum est jure naturæ certo; quia obligatio certa non tollitur per remissionem incertam, & dubiam: atqui Jus naturale, quòd debitum aliàs liquidum sit solvendum, & nemo debeat fieri locupletior ex re aliena, est certum, & quòd debitor in posito casu eximatur à debiti solutione, & gaudeat legitime beneficio præscriptionis, est incertum, & dubium, ut patet ex contrarietate DD. & rationibus supra adductis: ergo standum est jure natu-

naturali certo, atque adeò solvendum est contractum debitum. Neque obest, si dicas Jus naturale esse duntaxat conditionatum, nisi scilicet Jus positivum ex gravi ratione aliter statuat, ac disponat, nam si conditio illa non purificatur certo, manet Jus naturale conditionatum certum: inposito autem casu conditio certo non purificatur: ut patet ex dictis: ergo. Unde

Ad argumenta sententiæ oppositæ R. ad I. n. c. nam vel debitum indefinite contractum, ex tacita intentione contractum est in illud tempus, quod ex consuetudine, & usu observari & subintelligi solet, & tunc elapsum tempus interpellabit. Vel saltem subest conditio hæc, si, seu quando Creditor exigit, & tunc nequit unquam præscribi, quia manet semper obligatio, quamdiu manet potestas exigendi in Creditore, ut supra dictum est.

Ad 2. R. n. conf. & parit. disparitas est, 1. quia in servitutibus leges ita statuerunt, eò quòd Domino non utente, cum est occasio utendi, videatur servitutem habere pro derelictâ, utpote parùm sibi utili, aut omninò inutili; aliàs si utilis esset, aut necessaria, intra id temporis frequentius eâ uteretur: unde si etiam circa debita indefinite contracta extarent aliquæ leges, quæ ob bonum publicum, aliamve gravem causam statuerent, ut talia debita post lapsum certi temporis extinguerentur, Creditore sciente, & non exigente, ex præsumptio-

ne, quòd debitum vellet habere pro derelicto, tunc paritas bene ambularet. 2. Quia cum in præscriptione harum servitutum non detur possessio ad præscriptionem requisita, eò quòd libertas, quæ præscribitur, verè & in rigore non possideatur, hoc ipso, quòd præscribens sciat non esse suam, nec velit eam habere, ut suam, ne faciat contra jus illius, cui servitus adhuc debetur, idcirco casus hic circa has servitudes est singularis, ut ait Lugo l. c. n. 52. in quo absque vera civili possessione, nec animo verè possidendi civiliter libertatem à servitude, adhuc beneficio legis cum bona fide præscribitur cum sola possessione naturali illius; in quo etiam casu non requiritur bona fides, qua putes illam libertatem non esse alienam, sed solùm, qua putes, te licitè eam libertatem possidere naturaliter, quia cum bona fides potissimum exigatur in ordine ad possessionem, quam fides denominat bonæ, vel malæ fidei, qualis est possessio requisita, talis etiam erit bona fides, unde in aliis præscriptionibus, in quibus requiritur possessio non solùm naturalis, sed civilis, requiritur etiam bona fides de possessione naturali, & civili, qua putes, te & naturaliter, & civiliter posse rem possidere, hoc est, ut tuam; in hac verò speciali præscriptione, in qua leges non requirunt, nisi possessionem, vel quasi possessionem naturalem; bona etiam fides debet esse solùm de possessione natura-

turali, hoc est, quâ credas, te licitè frui posse illa libertate, nec teneri te de jure suo certiozem facere eum, cui servitus debeat. Hæc citt. Author.

Quod autem simile quid à lege statutum sit etiam circa præscriptionem debitorum, tibi restat probandum.

Ad 3. R. n. rursus conf. & parit. disparitas colligitur ex suprâ dictis, quia etiam hæ præscriptiones beneficio legis fiunt absque possessione civili, aliàs ad præscriptionem requisitâ, quia exemptio à pœna verè, & propriè non possidetur à præscribente, hoc ipso, quod pœnam, si exigatur, non solvendi animum nunquam habeat. Dein etiam si reus diceretur possidere exemptionem à pœna, cum tamen pœna proximè non debeat, nisi exigatur, nec debeat reus esse executor talis pœnæ sed Judex, vel Fiscus &c. idcirco si hi suo officio non fungantur, à lege privantur jure suo potius ob negligentiam suam, quàm ex actione præscribentis, ut observat Less. l. 2. c. 6. n. 21. cum Molin. 17

2. D. 66. n. 3. & 10. Quod autem etiam Creditor privetur jure, & facultate exigendi suum debitum quocumq; demum tempore, ex legibus non probatur nec prudenter præsumi potest, Creditores pecunias sibi debitas, præsertim notabilis summæ statim remittere, aut pro derelictis habere, etiam si certo tempore non exigant; possunt enim id facere ex prudenti motivo, eò quod v. g. sciant, debitorem intra tale tempus non esse solvendo, vel non posse commodè satisfacere, vel quia non audent petere v. g. subditus à Principe, vel quia vident suam exactionem nullum sortituram effectum &c.

Quod si ponas, ex occurrentibus circumstantiis prudenter præsumi posse debitum à Creditore remissum esse, tunc utique debitor à debiti solutione immunis, & liber erit.

Porro debita rerum mobilium æquè, ac immobilium præscribuntur cum bona fide contra Creditores spatio 30. ann. L. 3. (de præscript. 30. ann. & L. 1. §. ad hæc, C. de annuali except.

